

YILDIZ
TEŞKİLAT

DİJİTAL TARİH ARŞİVİ

SAYI 01 / HAZİRAN 2026

BAĞIMSIZ DİJİTAL YAYIN

DİJİTAL TARİH BÜLTENİ

İSTANBUL'UN FETHİ

Bir kuşatmanın ötesinde: hazırlık, strateji, Haliç hamlesi ve şehrin yeni bir merkeze dönüşümü.

DOSYA: 29 MAYIS 1453

KURUCU VE EDITÖR: EMİL GULİYEV

YAYIN: YILDIZ TEŞKİLAT | DİJİTAL TARİH ARŞİVİ

EDITÖRDEN

Bir ilk sayı, bir dönüm noktası

İstanbul'un fethi, yalnızca 29 Mayıs sabahında yaşanan son taarruzdan ibaret değildir.

Bu dosyada olayın arka planını, kuşatma öncesi hazırlıkları, Haliç'teki stratejik hamleyi ve fethin ardından şehrin yeni bir merkez hâline gelişini kısa ve kaynak gösteren bir anlatımla ele alıyoruz.

Yıldız Teşkilat Dijital Tarih Arşivi'nin ilk bülteni, tarih meraklıları için okunabilir bir başlangıç metni olarak hazırlandı. Amaç; sade anlatım ile kaynak bilincini aynı sayfada buluşturmak.

"Geçmişin izini, devlet aklının hafızasını taşıyoruz."

KURUCU VE EDITÖR

Emil Guliyev

Bağımsız dijital yayıncı

İÇİNDEKİLER

01 Fetih Öncesi Denge

XV. yüzyıl ortasında şehir ve çevresindeki siyasal tablo.

02 Kuşatma Hazırlığı

Boğazın kontrolü, ordu düzeni ve 6 Nisan başlangıcı.

03 Haliç Hamlesi

Zincirin gerisinde kalan savunmaya karşı geliştirilen rota.

04 29 Mayıs

Son taarruz ve şehrin Osmanlı hâkimiyetine geçişi.

05 Fethin Ardından

İstanbul'un idarî ve kültürel merkez olarak yeniden inşası.

FETİH ÖNCESİ DENGE

Surların ardındaki şehir

XV. yüzyıl ortasında Konstantinopolis, tarihî ağırlığını koruyan fakat siyasî ve ekonomik bakımdan daralmış bir merkezdi.

Bir şehir devlete dönüşen Bizans

TDV İslâm Ansiklopedisi, Bizans'ın zamanla askerî ve malî gücünü kaybederek surlarla çevrili bir şehir devleti görünümüne yaklaştığını belirtir. Şehir, daha önce de Osmanlı kuşatmalarıyla karşılaşmıştı.

Britannica ise XV. yüzyıl ortasında Bizans topraklarının büyük ölçüde Konstantinopolis ve şehrin hemen batısındaki alanlarla sınırlı kaldığını aktarır.

Savunmanın merkezinde surlar

Şehrin kara surları, uzun yüzyıllar boyunca savunmanın temel dayanağıydı. Haliç ağzındaki zincir ise donanmanın iç limana girişini engelleyen stratejik bir unsur olarak öne çıkıyordu.

Kaynak notu: TDV İslâm Ansiklopedisi, "İstanbul" maddesi; Encyclopaedia Britannica, "Fall of Constantinople" maddesi.

KUŞATMA HAZIRLIĞI

Boğazdan sur önlerine

Fetih, yalnızca son hücumun değil; aylar öncesinden kurulan askerî ve lojistik düzenin sonucuydu.

01

Boğazın kontrolü

Türk Tarih Kurumu'nun aktardığına göre Boğazkesen Hisarı'nın yapılmasının ardından şehir karadan askerî kordon altına alındı. Bu hazırlık, dış bağlantıları sınırlandırmayı amaçlıyordu.

02

Topçu baskısı

Kuşatma boyunca surlar topçu ateşi altında tutuldu. Bu baskı, surlarda gedikler açılması ve savunmanın sürekli onarım yapmak zorunda kalması açısından belirleyiciydi.

03

Kara ve deniz

6 Nisan 1453'te başlayan kuşatmanın önceki girişimlerden farklarından biri, Osmanlı donanmasının da kuşatmaya etkin biçimde katılmasıydı.

ARŞİV KARTI

6 Nisan 1453

Sultan Mehmed'in ordusu, kara surları boyunca kuşatma düzeni aldı. Haliç ve Marmara kıyıları da denizden baskı altında tutuldu. Böylece şehir, yalnızca tek bir cepheden değil farklı yönlerden zorlanan bir savunma sistemine dönüştü.

KUŞATMA

LOJİSTİK

DONANMA

SAVUNMA HATTI

Kaynak notu: Türk Tarih Kurumu, "İstanbul'un Fethi"; TDV İslâm Ansiklopedisi, "Mehmed II" maddesi.

KUŞATMA TAKVİMİ

54 günün kısa kronolojisi

Türk Tarih Kurumu anlatımında kuşatma 6 Nisan'dan 29 Mayıs'a uzanan bir dizi baskı, deneme ve karşı hamle üzerinden ilerler.

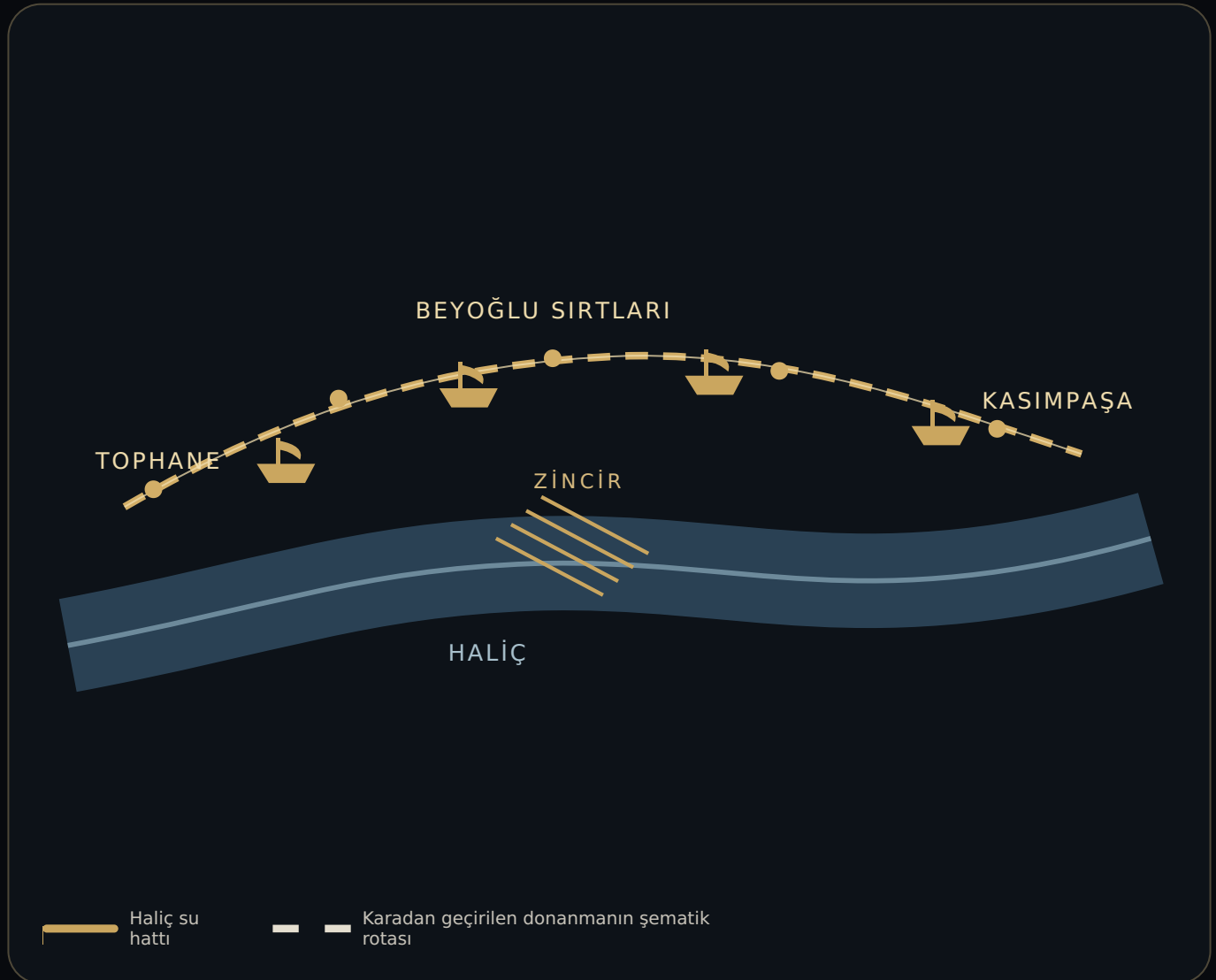
6 NİSAN 1453	Kuşatma başladı Osmanlı ordusu kara surları boyunca düzen aldı; donanma da kuşatma planının bir parçası oldu.
18 NİSAN	İlk büyük hücum Topçu baskısının ardından surlarda oluşan zayıf noktalara yönelik ilk önemli taarruz denendi; savunma hattı henüz aşılamadı.
20 NİSAN	Deniz çatışması Haliç'e yardım ulaştırmaya çalışan gemiler ve Osmanlı donanması karşı karşıya geldi. Sonuç, kuşatmanın deniz boyutunu daha kritik hâle getirdi.
21-22 NİSAN	Gemiler Haliç'e indirildi Zincir engelini aşmak için donanmanın bir bölümü karadan geçirilerek Haliç'e ulaştırıldı. Böylece savunmanın daha zayıf kabul edilen yönüne baskı arttı.
6 VE 12 MAYIS	Yeni taarruzlar Surlara yönelik baskı ve hücumlar devam etti. Kuşatma, savunmanın dayanıklılığını adım adım aşındırdı.
29 MAYIS	Son taarruz ve fetih Sabaha karşı başlayan genel hücumun ardından şehir Osmanlı hâkimiyetine geçti.

Not: Kuşatma süresi bazı kaynaklarda 54, bazı kaynaklarda 55 gün olarak ifade edilir. Bu bülten, TTK kronolojisindeki 6 Nisan-29 Mayıs aralığını esas alır.

HALİÇ HAMLESİ

Zincirin gerisindeki baskı

Haliç ağzındaki zincir, Osmanlı donanmasının doğrudan girişini engelliyordu. Çözüm, deniz yolunun dışına çıkan bir rota oldu.

STRATEJİK ETKİ

Gemilerin Haliç'e indirilmesi, savunmanın dikkatini farklı bir yöne dağıttı. Kıyı surları üzerindeki baskı arttı ve iki cephe arasındaki Osmanlı irtibatı güçlendi.

KAYNAK FARKI

TTK metnı, karadan indirilen gemilerin sayısını kaynaklara göre 67 veya 72 olarak aktarır. Bu nedenle sayı, kesin tek bir rakam gibi sunulmamalıdır.

Şema ölçekli bir harita değildir; TTK anlatımındaki Tophane-Beyoğlu-Kasimpaşa hattını görselleştiren sadeleştirilmiş bir rota diyagramıdır.

29 MAYIS 1453

Son taarruz

Kuşatmanın son aşamasında ağırlık, kara surlarının belirli kesimlerinde yoğunlaştı. Sabah saatlerinde şehir Osmanlı hâkimiyetine geçti.

ARŞİV ÖZETİ

29 Mayıs gecesi başlayan taarruzların ardından sabaha karşı genel hücum başladı.

Türk Tarih Kurumu anlatımında, belirleyici baskının Topkapı ile Edirnekapi arasındaki hat üzerinde yoğunlaştığı belirtilir. Surlardaki gediklerden ve kapılardan şehre girişlerin ardından savunma çözüldü.

TDV İslâm Ansiklopedisi, II. Mehmed'in 29 Mayıs 1453'te İstanbul'u fethederek Bizans hâkimiyetine son verdiğini kaydeder.

29 MAYIS

1453

İSTANBUL

Fetih, bir şehrin el değiştirmesinden daha geniş bir siyasal dönüşümün başlangıcıydı.

Kaynak notu: Türk Tarih Kurumu, "İstanbul'un Fethi"; TDV İslâm Ansiklopedisi, "İstanbul" maddesi.

FETHİN ARDINDAN

Yeni bir merkez inşa etmek

Fetih, Osmanlı siyasetinin yönünü değiştirdi. İstanbul yalnızca ele geçirilen bir şehir değil, yeniden kurulacak bir merkez olarak ele alındı.

SİYASİ ETKİ

Devlet ölçeğinde dönüşüm

TDV İslâm Ansiklopedisi'nin "Mehmed II" maddesi, İstanbul'un fethini Osmanlı Devleti'nin kesin kuruluşunu ve sonraki büyük fetihleri hazırlayan temel olaylardan biri olarak değerlendirir.

ŞEHİR POLİTİKASI

İmar ve kültür merkezi

TDV'nin "İstanbul" maddesine göre Fâtih Sultan Mehmed, idarî merkez hâline getirdiği şehri aynı zamanda bir kültür merkezi olarak geliştirmek üzere fetih sonrasında yeniden inşa faaliyetlerine girişti.

TARİH YAZIMI NOTU

Bir dönüm noktası, tek bir cümleye sığmaz.

İstanbul'un fethi; Bizans İmparatorluğu'nun sona ermesi, Osmanlı nüfuzunun genişlemesi ve kuşatma teknolojilerinin tarihindeki yeri nedeniyle dünya tarihinde önemli bir dönüm noktası olarak ele alınır.

"Orta Çağ kapandı, Yeni Çağ başladı" ifadesi yaygın bir özet olsa da tarihsel dönüşümler tek bir günde tamamlanan basit çizgiler değildir. Bu bülten, olayı geniş bağlam içinde okumayı amaçlar.

SİYASET

ŞEHİR

KÜLTÜR

TARİH YAZIMI

İstanbul'un fethi, askerî bir sonucun ötesinde yeni bir devlet merkezinin kurulma sürecidir.

Kaynak notu: TDV İslâm Ansiklopedisi, "Mehmed II" ve "İstanbul" maddeleri; Encyclopaedia Britannica, "Fall of Constantinople" maddesi.

KAYNAKÇA VE YAYIN NOTU

Okuma izleri

Bu bülten, genel okuyucu için hazırlanmış kısa bir dijital tarih dosyasıdır.

Aşağıdaki kaynaklar metnin temel doğrulama çerçevesini oluşturur.

01. Türk Tarih Kurumu - İstanbul'un Fethi

Kuşatma hazırlıkları, kronoloji, Haliç hamlesi ve 29 Mayıs genel taarruzu için başvuru temel anlatı.

<https://ttk.gov.tr/istanbulun-fethi/>

02. TDV İslâm Ansiklopedisi - İstanbul

Fethin öncesi Bizans'ın durumu, 29 Mayıs 1453 ve şehrin fethi sonrası yapısı için başvuru ansiklopedi maddesi.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/istanbul>

03. TDV İslâm Ansiklopedisi - Mehmed II

Fethin Osmanlı siyaseti ve merkezî devlet yapısı bakımından etkisini değerlendirmek için başvuru ansiklopedi maddesi.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/mehmed-ii>

04. Encyclopaedia Britannica - Fall of Constantinople

Şehrin XV. yüzyıl ortasındaki durumu ve fethin genel tarihsel önemi için karşılaştırmalı başvuru kaynağı.

<https://www.britannica.com/event/Fall-of-Constantinople-1453>

ŞEFFAFLIK NOTU

Tarih kaynaklarında kuşatma süresi ve Haliç'e indirilen gemilerin sayısı gibi bazı ayrıntılar farklı biçimlerde aktarılabilir. Bu bülten, tartışmalı ayrıntıları kesinleştirmek yerine kaynak farkını görünür kılmayı tercih eder.

İLETİŞİM

yildizteskilat.arsiv@outlook.com

YAYIN

Yıldız Teşkilat | Dijital Tarih Arşivi

Kurucu ve Editör: Emil Guliyev

YILDIZ TEŞKİLAT

DİJİTAL TARİH ARŞİVİ

Geçmişin izini, devlet aklının hafızasını
taşıyoruz.

Bağımsız dijital yayın
yildizteskilat.arsiv@outlook.com